

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

09. februar 2016

UPA 2016/97

Nunatsinni aatsitassarsiornermi uranimik aatsitassallu allanik ulorianartunik qingnornertalinnik saniatigut tamakkiisumilluunniit paaasoqarsinnaalissanersoq avammullu niuerutiginnittoqarsinnaalissanersoq pillugu innuttaasunik taasititsisoqarnissaanik siunnersuut, taasititsinissarlu sioqqullugu inuit ilisimasanik tamakkii-nerusunik tunngavisseqqullugit paasititsiniaanerit illuinnaasiunngitsut aallarteqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni Inuit Ataqatigiit ilaasortaataat)

Siunnersuut pingaaruteqarluinnartutut isigaarput. Siunnersuut akuerineqarpat inuit nunatsinni oqartussaaqataanerat annertusarneqassaaq, inuit tusaaniarneqarnerat periarfissinneqassaaq, aamma inuit nunatsinni aalajangiinnginnerminni ilisimasariaqakkaminnik pissarsisimallutik nunartik pillugu isummernissaminnut qulakkeerunneqassapput.

Uranimik paaaneq avammullu niueruteqarneq aningaasarsiornermuinnaq suliffissaqartitsiner-
muinnarlu tunngasutut Inuit Ataqatigiit isiginngilarput. Tunngaviumik naleqartitanut tunngasutut isigaarput. Urani uloriarnartunillu qingnornertallit allat avammut tunineqarpata atomip nukinganik nukissiornermut sakkussiornermullu atorneqarnissamat aqutissiuus-
sissapput.

Allatut oqaatigalugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummi oqartussaaqatigiinneq tunngavigalugu naalakkersuinikkut aquneqarnerput, matumani timalarniarneqassasoq siunnersuutigaarput. Apeqqummi taama annertutigisumi inuiaqatigiittut ilisimasat tunngavigalugit isummertariaqarpugut naleqartitatsinnillu oqimaalutaalluta inuiattut inissisimanitsinnik naliliisariaqarluta. Aalajangiiffigisassaq annertummat, suullu tamaasa kalluarmagit – aamma nunatta innuttai nunaminni najugaqarumanerat matumani apeqqusersorneqartalerat.

Siunnersuut akuerineqaruni tunngavississavaa, aamma timalissavaa nunatta naalakkersuinikkut oqartussaaqatigiilluni aquneqartup, aamma aalajangiinernik annertuunik inuiaqatigiittullu ataatsimut isigineqarnitsinnut allannguisussanut inuit nunaminni isummersinnaanerannik periarfissiinermik qulakkeerinnittoqassasoq. Qulakkeerinnittoqassasoq aamma naalakkersuinikkut. Allatut oqaatigalugu inuit oqartussaaqataanerat annertusisamik tunngavilerumallugu siunnersuut nunatsinni inuit naalakkersuinikkut tusaaniarneqarnissaat anguniagaavoq.

Naalakkersuinikkut siuttuuneq, aqutsineq imaluunniit akisussaassuseqarneq aamma inuit allatut isumallit isumaqatiginngisallu tamaasa siuttuuffigalugit nunarput aquneqartariaqarpoq. Tamanna pisinnaanngippat imaappoq, illuinnaasiornullu inuiaqatitalu ilarparujussuisa nunaminni akerlorujussuarnerat avissaartuunnerallu annertusiartuinnartillugit aqutsineq. Illuatungaaticullu isumaqatigiiffusinnaasut aqutiginagit, inuillu paaseqatigiiffissarsiorneragit tappingersimasutut tusaasinnaajunnaarsimasutullu naalakkersuinikkut ingerlatsineq.

Suna ajorluinnassagami inuit taasinerikkut amerlanerussuteqartut uran akerlerisimappassuk? Imaluunniit suna ajorluinnassava inuit taasinerikkut uran akuerisimappassuk? Sunaana naalakkersuisooqatigiit tukermersuinernerannut pissutaasoq? Sooq inuit nunatsinni aalajangeeqataasinnaanerat isummernissaminnullu pisinnaatitaaffeqarnerat naalakkersuinikkut pinaveersaartinneqarpa? Oqaannartoqarsinnaanngilarmi imatut: "amerlanerussuteqaratta aalajangiinnarnissamat pisinnaatitaaffeqarput".

Kina oqarami nunatsinni inuit amerlanerussuteqartut uran-mik akulinnik paaanissamut isumaqataasut? Tassami Inatsisartuni amerlanerussuteqartut inuiaat taasinermikkut ikinnerussuteqartilersinnaavaat? Taava suna ersissutigineqarpa? Isumaqarpugut ersissutigineqartoq tassaasoq uran-mik paaanissamut akerlioratarartoqarsinnaanera. Tamannalu pitinna-veersaarlugu pissaaneq allat ikiortigalugit pissarsiarineqartoq "atornerlullugu" naalakker-suinikkut piviusunngortitsiniapiloortoqartoq.

Nunatta namminiilivikkiartorerani tamat oqartussaaqataanerat, demokratii, nukittoq pilersissavarput. Inuiaat apeqqutini annertuuni naalakkersuineranut peqataasutut misigissapput nunaminnik aqutseqataaneq akisussaaffigalugu, pisussaaffigalugu pisinnaatitaafferalugulu.

Innuttaasut taasitinnegarnissaat inuiannik namminiilivittussanik pingaartitsinermik takutitsissaaq, isummat saqqummertussat qunuginagit tusarnaarnissaannulli piareersimalluni.

Inuit Ataqatigiit innuttaasut isumasiorumallugit taasititsinissaq matumuuna siunnersuutigaarput innuttaasullu isumaat ataqqissavarput. Ilisimaaraarpulli taasititsinerup inernerata politikerinut akisussaaffimmik aamma tunniussisussaammat suliassarlu akisussaaffillu tamanna tigussallutigu Inuit Ataqatigiit piareersimavugut. Taasititsinerup inernerata tunngavigalugu Inatsisartuni suliassarilissavarput Nunatta attassinnaasaanik inuiattullu imminut tarrarsorfigisinnaasatsinnik aalajangiissalluta.

Neriuppugut partiit allat tamatumunnga suleqataanissamut aamma piareersimassasut.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Pisortanut aningaasatigut sulisoqarnikkullu kinguneqassaaq. §37 apeqqummi nr. 43/2016 Naalakkersuisut akissutiminni innuttaasunik taasisitsineq kingulleq; tassa Namminersoneq pillugu innuttaasunik taasisitsisoqarmat kr. 2. mio. atorneqarsimasut.

Uani siunnersuut akuersissutigineqarpat aamma taamatut innuttaasunik taasisitsineq ingerlanneqassasoq siunnersuutigaarput. Taasisitsinerup ingerlanneqarnissaanut kr. 500.000,- taasisitsivissamik suliaqarnernut, naqiterisitsinerit, nassiussuineq, annoncinut, siunnersortinik sulisitsinernut atorneqassapput.

1.520.000 kr.-it tapiissutigineqassapput paasisitsiniaanermut oqallititsinernullu atorneqartussanut

Namminersorluni inuussutissarsiuteqarnermut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Inunnik taasisitsineq mineralinik ulorianartunik qinngornilinnik paaanissamut avammullu tunisassiornissamut akuersissuteqaannarnissamut akerliliisumik inerneqassappat siunnersuutip piviusunngortinneqarnera GME-mut ilimanaatilimmik aningaasatigut kinguneqassanganinneqarpoq. Taamaattoqassappat Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiullu taassuma akornanni eqqartuussivitsigut suliarineqarnissaa pisinnaavoq. GME-p Kuannersuarni ingerlassamut 500 mio.kr.-it atoreerpai. Piumasat eqquutsinneqanngitsoorneranni ingerlatseqatigiiffik aningaasat ilaannik utertitsivigineqartariaqarsinnaavoq.

Nultolerancep atorunnaarsinneqarnera kukkuneruvoq, tamannalu IA-p aalajangiusimavaa, taamatuttaarlu tassunga tunngasumik inuit tusarniaavigineqannginnerat aamma kukkuneruvoq. Urammik tunisassiornissamut avammullu tuniniaanissamut apeqqutip qaqeqqinnerani inuillu taasisinneqarnissaannik kissaateqarnermi aatsitassarsiornermi sinaakkutissatut piumasaqaatinut tunngatillugu nalornilersitsisoqarsinnaavoq, ajuusaarnaraluartumik.

Apeqqummili tassani erseqqissunik paasisaqarnissamut pisariaqartitsisoqarpoq, taamaangippat tassunga tunngasumik nalornisitsisoqartuassammat. Apeqqut taanna paasinarsinneqarpat aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartunut sinaakkutissatigut

piumasaqaatinut tunngatillugu eqqissisimanermik annerusumik piffissamullu ungasinnerusumut eqqarsarsinnaanermik periarfissiisaagut.

Aatsitassarsiornermi aningaasat nalingisigut nalorninermik annerusumik pilersitsisoqarneratigut Kalaallit Nunaanni aatsitassanut aningaasaliinissamut soqutiginninnerup piffissap ilaani apparnissaa peratarsinnaavoq. Aatsitassarsiorfiit ingerlassaminnik annikillisaassappata imaluunniit taamaatitsissappata, Kalaallit Nunaanni aningaasatigut ingerlassatigut appaaviusinnaavoq taamaalillunilu Kalaallinut inuiaqatigiinnut atugarissaarnikkut annaasaqarfiusinnaalluni. Inuit Ataqtigiit-li isumaqarput innuttaasunik maannamut peqataatitsinnginneq nalorninartorsiortitsinermik pilersitsereermat.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Innuttaasunut aningaasatigut toqqaannartumik kinguneqassanngilaq. Taamaattorli aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuerineqarneratigut aatsitassarsiorfiit ingerlassaminnik annikillisaalissappata taamaatitsissappataluunniit, tamanna kalaallini inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermik annikillisitsisinnaavoq. Ataatsimut isigissagaanni innuttaasut piffissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu aningaasatigut periarfissatigut sunnerneqassapput.